

BÁO CÁO RÀ SOÁT ĐẦU TƯ VÀ CHI TIÊU CÔNG CHO BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU (CPEIR) – GIAI ĐOẠN 2016-2020 – TỈNH ĐỒNG THÁP

1. Tình hình biến đổi khí hậu ở Đồng Tháp

Giới thiệu chung về tỉnh Đồng Tháp

Nằm ở thượng nguồn ĐBSCL, cửa ngõ của sông Tiền chảy vào địa phận Việt Nam, Đồng Tháp có đường biên giới 50 km giáp với Campuchia với 04 cửa khẩu.

Năm 2018, dân số Đồng Tháp là khoảng 1,7 triệu người, tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) bình quân đầu người đạt 40,0 triệu VNĐ (tương đương 1.737 USD), tổng giá trị GRDP toàn tỉnh là 67,7 nghìn tỉ VNĐ (2,94 tỉ USD), tốc độ tăng trưởng GRDP năm 2018 là 6,92%, điểm nhấn của tỉnh trong thời gian gần đây là nông nghiệp đạt mức tăng trưởng ấn tượng, xuất khẩu thủy sản, gạo vượt mốc 1 tỷ USD, tốc độ tăng trưởng kinh tế năm 2019 đạt 6,5%.

Giai đoạn 2016-2020, sản xuất công nghiệp tăng trưởng khá, trong đó công nghiệp chế biến tiếp tục giữ vai trò động lực tăng trưởng. Hoạt động du lịch khởi sắc, năm 2019 thu hút trên 3,9 triệu lượt khách, trong đó có 95.000 lượt khách quốc tế, tổng doanh thu từ du lịch ước tăng 15% so với năm 2018.

Tác động của biến đổi khí hậu đến tỉnh Đồng Tháp

Tác động của BĐKH đến tỉnh Đồng Tháp ngày càng được thể hiện rõ. Có thể quan sát tại địa phương, mưa có xu hướng thất thường, nhiều đợt mưa rất to; mưa bão, lũ lụt không theo qui luật; lốc xoáy, mưa giông, sấm sét ảnh hưởng ngày càng nghiêm trọng. Tình trạng sạt lở bờ sông ngày càng nhiều và nguy hiểm, số lượng các điểm sạt lở tăng, vành đai sạt lở mở rộng (ước tính mỗi năm tỉnh Đồng Tháp mất từ 30 đến 50ha đất ven sông do sạt lở¹). Cháy rừng có xu hướng ngày càng tăng, diễn biến phức tạp và nghiêm trọng (mỗi năm tỉnh xảy ra hàng chục vụ cháy rừng, thiệt hại từ 10 đến 40ha rừng tràm).

Ngoài ra, diện tích đất bị nhiễm phèn có xu hướng tăng, nhất là vùng trũng Đồng Tháp Mười; sâu rầy ngày càng phát triển, gây hại mạnh, nhiều bệnh lạ gây hại đối với ruộng lúa và các vườn cây ăn trái; dịch bệnh trên gia súc, gia cầm ngày càng tăng. Đa dạng sinh học cũng đang bị ảnh hưởng nghiêm trọng bởi tác động của BĐKH, đặc biệt là hệ sinh thái ngập nước Vườn Quốc gia Tràm Chim.

Theo thống kê của UBND tỉnh, thiệt hại về vật chất do thiên tai và BĐKH gây ra từ năm 2016 - 2018 là gần 240 tỷ đồng tác động vào sản xuất nông nghiệp, sạt lở bờ sông Tiền, sạt lở bờ bao kênh, rạch nội đồng; giông lốc, gió mạnh, sấm sét gây ra thiệt hại đối với nhà cửa, công trình hạ tầng. Riêng thiệt hại do ảnh hưởng của lũ năm 2018 là 183 tỷ đồng.

¹ Theo “Đồng Tháp lồng ghép bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu”, <http://www.monre.gov.vn/Pages/dong-thap-long-ghep-bao-ve-moi-truong-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau.aspx>

Hoạt động ứng phó với biến đổi khí hậu ở tỉnh Đồng Tháp²

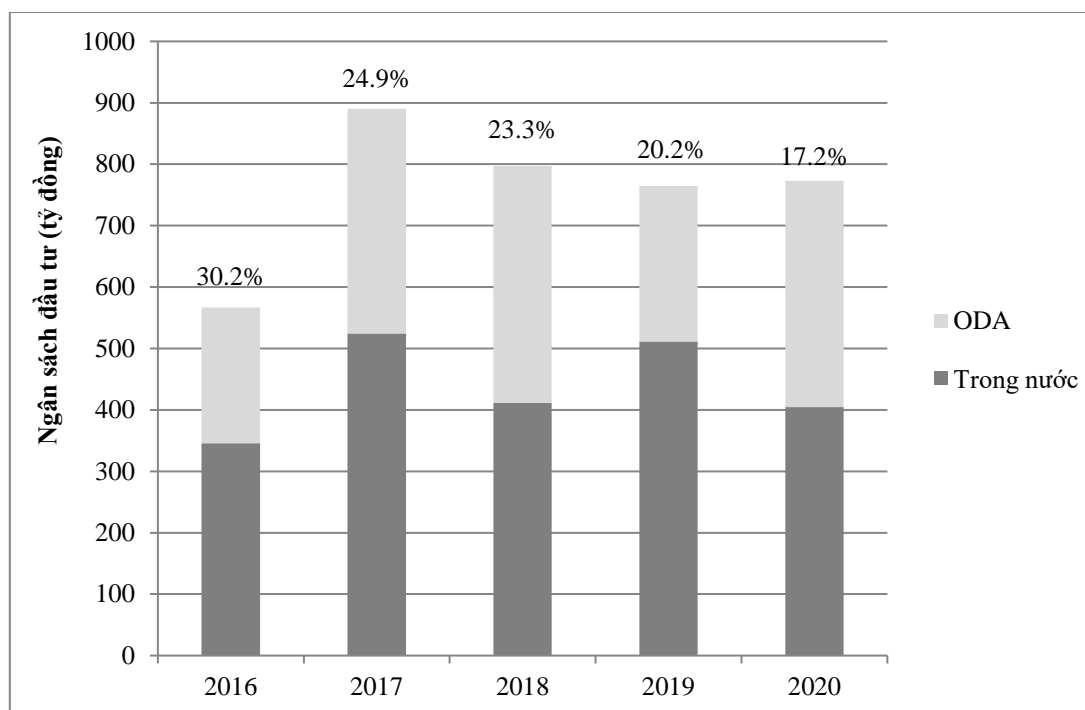
Trước tác động của BĐKH, tỉnh đã lồng ghép nội dung phòng, chống thiên tai (bao gồm biện pháp công trình và phi công trình) và thích ứng với BĐKH vào quy hoạch, kế hoạch ngành, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội hàng năm và 5 năm như: Đề án tái cơ cấu kinh tế địa phương với trọng tâm là Đề án tái cơ cấu ngành nông nghiệp, tái cơ cấu ngành du lịch, Chương trình mục tiêu Quốc gia giảm nghèo bền vững và xây dựng nông thôn mới, Đề án liên kết phát triển bền vững Tiểu vùng Đồng Tháp Mười v.v.

- Tuyên truyền, phổ biến, nâng cao nhận thức của cán bộ, công chức, cộng đồng và người dân về phòng, chống thiên tai, các tác động của BĐKH, định hướng chuyển đổi tư duy, phương thức sản xuất của người dân trong thực hiện Đề án tái cơ cấu ngành nông nghiệp.
- Xây dựng các mô hình sản xuất nông nghiệp thích ứng với BĐKH như: xây dựng mô hình liên kết sản xuất - tiêu thụ lúa gạo theo tiêu chuẩn SRP; mô hình sản xuất lúa theo tiêu chuẩn 1P5G do Dự án VnSAT triển khai thực hiện ở 41 hợp tác xã, 1 Tổ hợp tác, với diện tích 22.500ha; dự án Rikolto hỗ trợ các nông hộ, hợp tác xã sản xuất lúa theo tiêu chuẩn SRP tại các hợp tác xã Tân Bình, Bình Thành, Tân Cường, Thắng Lợi; dự án BRIA 2 huấn luyện cho 2.500 hộ sản xuất lúa theo chuẩn SRP, gắn liên kết tiêu thụ với Tập đoàn OLAM.
- Nghiên cứu, hoàn thiện quy trình canh tác tiên tiến, lai tạo giống mới thích ứng với BĐKH tăng hiệu quả sản xuất tạo ra những nông sản có chất lượng cao, bảo đảm an toàn thực phẩm, đáp ứng yêu cầu của quốc gia nhập khẩu. Với các mô hình quản lý dịch hại tổng hợp (IPM) trên lúa; mô hình “Cùng nông dân bảo vệ môi trường” giúp nông dân giảm chi phí sản xuất và lợi nhuận thu về tăng thêm 2-2,5 triệu đồng/ha so với sản xuất theo tập quán cũ. Ngoài ra, thực hiện các mô hình chuyển đổi luân canh cây màu trên đất trồng lúa giúp nông dân thu về lợi nhuận cao hơn từ 11-40 triệu đồng/ha so với trồng lúa.
- Đối với biện pháp công trình, xây dựng và nâng cấp các công trình kết cấu hạ tầng, đặc biệt các công trình về giao thông, thủy lợi, y tế, giáo dục, nước sạch; Đề án nâng cao nhận thức cộng đồng và quản lý rủi ro thiên tai dựa vào cộng đồng tỉnh Đồng Tháp (Đề án 1002); thực hiện Đề án phòng, chống sét đánh trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp đến năm 2020.
- Dự án về phòng, chống sạt lở bờ sông ở các huyện: Châu Thành, Thanh Bình, Hồng Ngự, TP.Cao Lãnh và TP.Sa Đéc. Thực hiện chương trình quy hoạch, đầu tư cụm, tuyến dân cư, trong thời gian qua, các địa phương đã rà soát, bố trí các chương trình cụm, tuyến dân cư trên địa bàn tỉnh v.v.

² Theo Báo Đồng Tháp: <http://baodongthap.com.vn/kinh-te/dong-thap-thich-ung-voi-bien-doi-khi-hau-86878.aspx>

2. Tổng hợp dữ liệu về đầu tư biến đổi khí hậu ở Đồng Tháp

2.1 Nguồn ngân sách đầu tư cho BĐKH

Hình 1: Tổng ngân sách đầu tư cho biến đổi khí hậu tại Đồng Tháp – (phần trăm chi ngân sách cho biến đổi khí hậu trên tổng chi ngân sách cho đầu tư phát triển của tỉnh được biểu thị bởi giá trị (%) trên cùng của mỗi cột)

Bảng 1: Đầu tư cho biến đổi khí hậu tại Đồng Tháp theo từng năm từ 2016-2020 và theo nguồn vốn

Năm	Đầu tư trong nước cho BĐKH (tỷ đồng)	Đầu tư nước ngoài cho BĐKH (tỷ đồng)	Tổng đầu tư cho BĐKH (vốn trong và ngoài nước) (tỷ đồng)	Tỷ lệ vốn đầu tư trong nước cho BĐKH (%)	Tỷ lệ vốn đầu tư nước ngoài cho BĐKH (%)	Tổng đầu tư công của tỉnh (tỷ đồng)	Tỷ lệ đầu tư cho BĐKH trên tổng đầu tư công của tỉnh (%)
2016	345,8	221,1	566,9	61,0	39,0	1.874,2	30,2
2017	524,5	365,8	890,3	58,9	41,1	3.579,2	24,9
2018	411,4	385,5	796,9	51,6	48,4	3.413,1	23,3
2019	511,5	253,1	764,6	66,9	33,1	3.790,2	20,2
2020	404,7	368,2	772,9	52,4	47,6	4.493,1	17,2

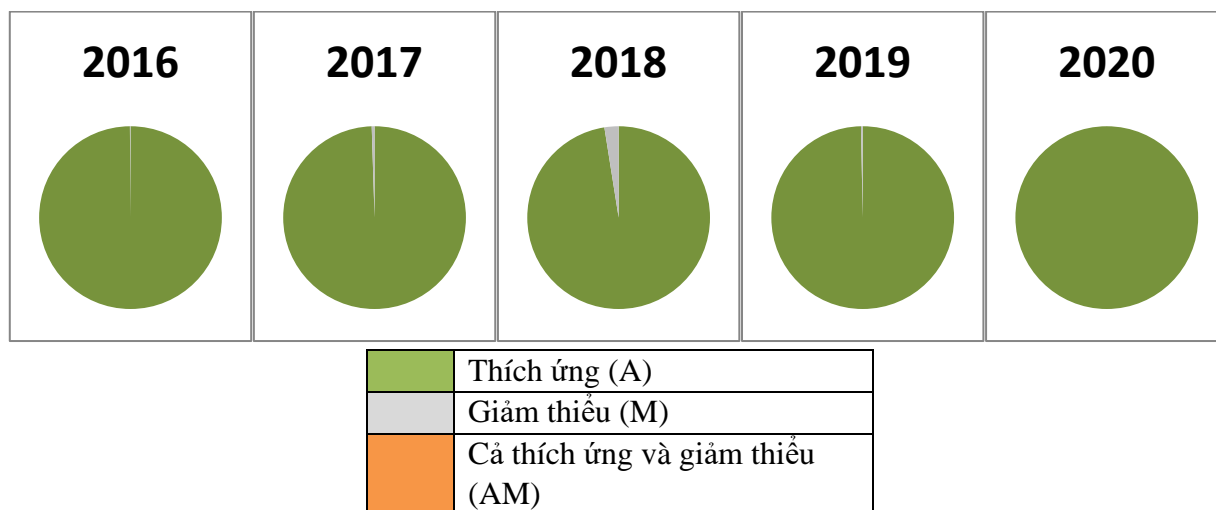
Chi đầu tư cho BĐKH bình quân giai đoạn 2016-2020 của tỉnh Đồng Tháp là khoảng 758 tỷ đồng/năm. Ngân sách đầu tư cho khí hậu cao nhất vào năm 2017 (890 tỷ đồng), trong khi thấp nhất vào năm 2016 (567 tỷ đồng).

Giai đoạn 2016-2020, chi đầu tư cho biến đổi khí hậu bằng nguồn vốn trong nước bình quân hàng năm là 440 tỷ đồng, chiếm gần 60% tổng chi đầu tư, nguồn ODA đóng góp khoảng 320 tỷ đồng, chiếm hơn 40% tổng đầu tư.

Tỷ trọng chi đầu tư cho biến đổi khí hậu trên tổng chi đầu tư phát triển của tỉnh thay đổi từ 17,2% - 30,2% (trung bình 22,1%).

2.2 Chi ngân sách cho biến đổi khí hậu, theo mục đích chi

a) Phân bổ loại dự án cho “thích ứng”, “giảm thiểu” hoặc cho cả “thích ứng” và “giảm thiểu”

Hình 2: Chi đầu tư cho thích ứng và giảm thiểu (Đơn vị: %)

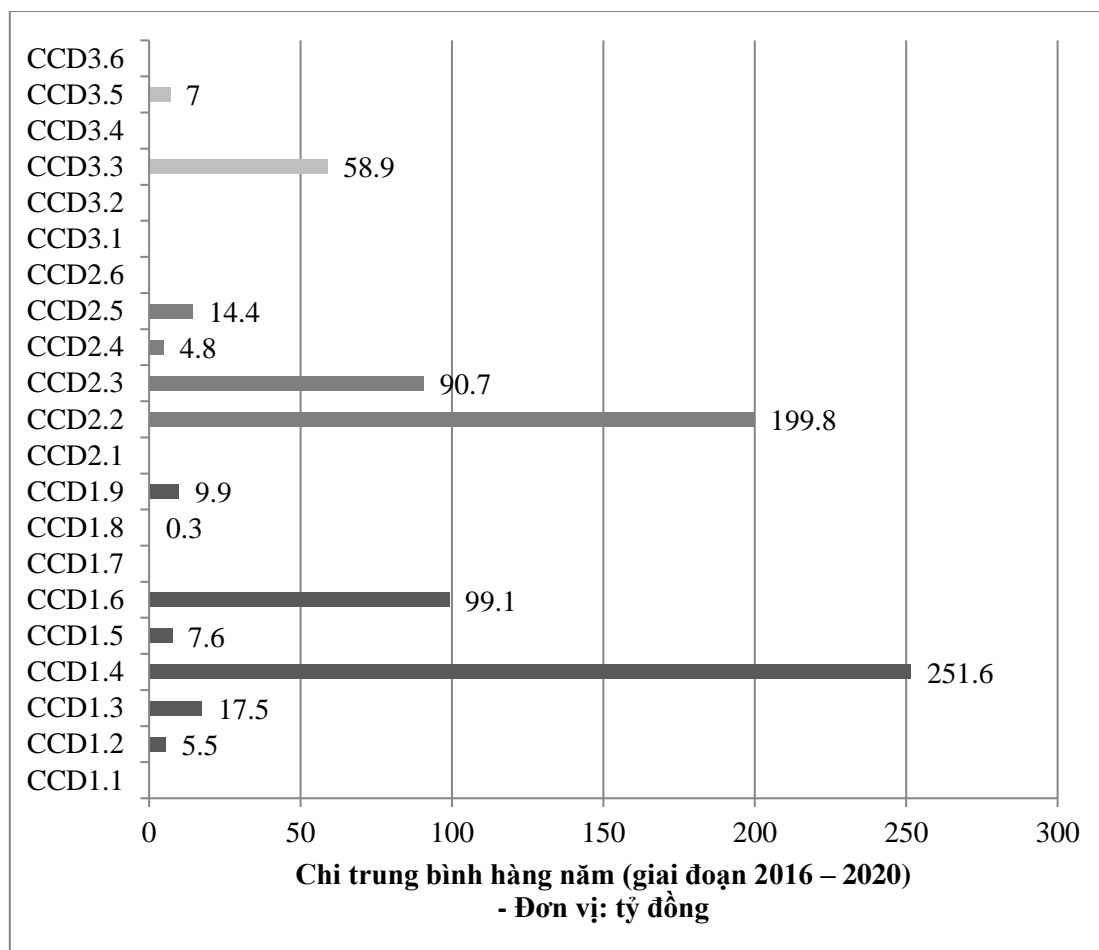
Số liệu chi tiết đầu tư cho biến đổi khí hậu theo thích ứng và giảm nhẹ biến đổi khí hậu (để tham khảo)

Đơn vị: Tỷ đồng	2016		2017		2018		2019		2020	
Thích ứng	608,3	99,9%	963,2	99,5%	777,2	97,5%	762,2	99,7%	696,9	100,0%
Giảm thiểu	0,4	0,1%	5,1	0,5%	19,7	2,5%	2,4	0,3%	-	0,0%
Thích ứng & Giảm thiểu	-	0,0%	-	0,0%	0,0	0,0%	-	0,0%	-	0,0%

Phần lớn đầu tư liên quan đến biến đổi khí hậu thuộc lĩnh vực thích ứng, chiếm hơn 99%. Một số dự án liên quan đến lĩnh vực giảm nhẹ, với tổng vốn đầu tư chỉ khoảng 28 tỷ đồng cho cả giai đoạn.

b) Phân bổ cho các nhiệm vụ chi đầu tư thực hiện ứng phó với biến đổi khí hậu (CCD)

Chi đầu tư cho ứng phó với biến đổi khí hậu, trung bình hằng năm giai đoạn 2016 – 2020 (đơn vị: tỷ đồng)

Về lĩnh vực dự án đầu tư cho ứng phó với biến đổi khí hậu tại địa phương, 05 chủ đề đầu tư chiếm tỷ trọng tới hơn 90% tổng đầu tư bao gồm:

- CCD 1.4 (Đê và kè bảo vệ sông; đầu tư 251,6 tỷ đồng/năm, chiếm tỷ trọng 32,8%),
- CCD 2.2 (Nâng cao tính chống chịu của các khu vực thành phố & dân cư; 199,8 tỷ đồng/năm chiếm 26,0%),
- CCD 1.6 (Phát triển nông thôn và an ninh lương thực; 99,1 tỷ đồng /năm, chiếm 12,9%),
- CCD 2.3 (Giao thông; 90,7 tỷ đồng/năm; chiếm 11,8%) và
- CCD 3.3 (Cơ sở hạ tầng và xây dựng; 58,9 tỷ đồng/năm; chiếm 7,7%) và

Các lĩnh vực đầu tư còn lại bao gồm (CCD 1.3, 2.5, 1.9, 1.5...) Thủy lợi, Cơ sở hạ tầng chuyên biệt chống chịu thiên tai, Đa dạng sinh học và bảo tồn, Chất lượng và cung cấp nước chiếm tỷ trọng gần 9% tổng đầu tư liên quan đến biến đổi khí hậu.

Rà soát các lĩnh vực đầu tư liên quan đến BĐKH nêu trên và so sánh với Kế hoạch thực hiện Thỏa thuận Paris (viết tắt là PIPA) của địa phương, có thể thấy rằng các lĩnh vực này chưa được đề cập trực tiếp trong PIPA. Do đó, có thể nói rằng các chính sách của địa phương chưa có tác động đáng kể đến lĩnh vực đầu tư công cho biến đổi khí hậu.

2.3 Chi ngân sách từ nguồn vốn ODA

Dưới đây là 05 (năm) dự án ODA lớn nhất cho biến đổi khí hậu (Tên dự án, nguồn vốn, giai đoạn đầu tư, tỷ trọng trong tổng đầu tư từ ODA):

1. Dự án nâng cấp đô thị TP. Cao Lãnh (Vốn WB) (2016-2020, 27,6%)
2. Dự án xây dựng hệ thống thoát nước TP. Cao Lãnh (Vốn Na Uy) (2016-2020, 9,4%)
3. Nâng cấp tuyến đê bao, kè chống sạt lở, xây dựng hệ thống cống dọc sông Tiền, thành phố Cao Lãnh (2016-2020, 7,2%)
4. Chuyển đổi nông nghiệp bền vững tại Việt Nam (dự án VnSAT) trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp (2016-2020, 3,2%)
5. Chống chịu khí hậu tổng hợp và sinh kế bền vững Đồng bằng sông Cửu Long (ICRSL)
Tiểu dự án: Nâng cao khả năng thoát lũ và phát triển sinh kế bền vững thích ứng với khí hậu cho vùng Đồng Tháp Mười các huyện phía Bắc tỉnh Đồng Tháp (2016-2020, 2,8%)

2.4 Các công cụ lập kế hoạch và chính sách

Công cụ	Có (√)/ Không (X)
CTMTQG về BĐKH tại địa phương, báo cáo cho giai đoạn 2015	√
Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu (CCAP)	√ ³
Kế hoạch hành động tăng trưởng xanh (GGAP)	X
Kế hoạch thực hiện Thỏa thuận Paris (PIPA)	√
Khác: không	

³ Kế hoạch số: 04/KH-UBND, January 9, 2014: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/tai-nguyen-moi-truong/Ke-hoach-so-04-KH-UBND-thuc-hien-176-CTr-TU-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau-Dong-Thap-2014-225704.aspx>; và <https://bnews.vn/dong-thap-ban-hanh-chuong-trinh-hanh-dong-ve-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau/64694.html>.